

Οι αιτίες της εμπόλεμης σύγκρουσης το 894 πρέπει να αναζητηθούν σε δύο κατευθύνσεις. Από τη μία πλευρά, στο να αυξηθούν οι Βυζαντινοί τους δασμούς που έπρεπε να καταβάλλουν οι Βούλγαροι έμποροι για όλα τα αγαθά που εισήγαν στην Αυτοκρατορία («βαρέα εισπραττόμενοι τελωνήματα») και συγχρόνως μετέφεραν το κέντρο εκτελωνισμού των βουλγαρικών εμπορευμάτων από την Κωνσταντινούπολη στη Θεσσαλονίκη. Με τα συγκεκριμένα μέτρα το τόσο σημαντικό για τους Βούλγαρους εμπόριο από τη Μαύρη θάλασσα προς τον Κεράτιο κόλπο καταστρεφόταν ολοσχερώς, καθώς αυξανόταν παράλληλα και το κόστος μεταφοράς των προϊόντων .

Αυτό υπήρξε και η κύρια αφορμή που κινητοποίησε τον Βούλγαρο ηγεμόνα Συμεών για να ξεκινήσει τις πολεμικές ενέργειες. Ταυτόχρονα, οι εχθρικές σχέσεις μεταξύ Βυζαντίου και Βουλγαρίας επισημαίνονται και σε αυτό, ότι στη Σύνοδο στην Πρεσλάβα το 893, δηλαδή ένα χρόνο πριν την έναρξη του πολέμου, πάρθηκε η απόφαση η ελληνική γλώσσα, κατοχυρωμένη από τότε ως γλώσσα κρατική και εκκλησιαστική, να αντικατασταθεί από την αρχαιοβουλγαρική. Από αυτή την εποχή ξεκίνησε η διαμάχη των «Γενναίων Ρασοφόρων», γνωστή και ως διαμάχη «για τα βιβλία», με την οποία προβλήθηκε το δίκαιο των σλαβικών εθνών να έχουν δικό τους αλφάβητο και βιβλία στη μητρική γλώσσα. Αυτό είναι ουσιαστικά και το ιδεολογικό κίνητρο για την επιδείνωση των σχέσεων Βυζαντίου-Βουλγαρίας.

Η εξέλιξη των γεγονότων δείχνει την αυξανόμενη πολεμική δύναμη του βουλγαρικού κράτους και τα χαρίσματα του Συμεών ως ολοκληρωμένου ηγέτη. Τα βουλγαρικά στρατεύματα από την αρχή του πολέμου επέφεραν βαρύ πλήγμα στους Βυζαντινούς κοντά στην Οχρίδα. Οι Βυζαντινοί επιθυμούσαν συμμαχία με τους Μαγυάρους , που τότε ζούσαν στην περιοχή μεταξύ Δνεπίερου και Κάτω Δούναβη και τους παρακίνησαν να επιτεθούν στα βουλγαρικά σύνορα. Ο Συμεών προσέλυσε με το μέρος του τους Πετσενέγους, που ζούσαν στις νότιες ρωσικές στέπες και τους κατεύθυνε εναντίον των Μαγυάρων. Έτσι, οι Μαγυάροι συνετρίβησαν και υποχώρησαν στην περιοχή του Κεντρικού Δούναβη οικοδομώντας εκεί το δικό τους κράτος.

Μετά την απομάκρυνση των Μαγυάρων ο Συμεών διέκοψε τις διαπραγματεύσεις και ετοίμασε πόλεμο εναντίον του Βυζαντίου. Στην αιματηρή μάχη στο Βουλγαρόφυγον (στην ανατολική Θράκη) οι Βυζαντινοί συνετρίβησαν. Το Βυζάντιο , με την ειρήνη του 896, υποχρεώθηκε να καταβάλει στη Βουλγαρία ετήσιο φόρο, ενώ η Βουλγαρία προσάρτησε μια μικρή περιοχή μεταξύ Στράντζας και Μαύρης Θάλασσας. Αργότερα ο Συμεών επέτυχε την προσάρτηση εδαφών στη Ν. Μακεδονία και τη σημερινή Αλβανία. Έτσι τα σύνορα με το Βυζάντιο έφτασαν στα 20 χλμ. Βόρεια της Θεσσαλονίκης.

Την περίοδο που ακολούθησε τον θάνατο του Λέοντα ΣΤ΄ , μετά τις 11 Μαΐου 912, οι σχέσεις Βυζαντίου και Βουλγαρίας οξύνθηκαν εκ νέου. Στον θρόνο του Βυζαντίου ανήλθε ο Αλέξανδρος, αδερφός του Λέοντα ΣΤ΄ , ο οποίος αρνήθηκε την καταβολή του ετήσιου φόρου στους Βουλγάρους. Ο Συμεών, οργισμένος από την απροθυμία του Αλέξανδρου να εκπληρώσει τις ανειλημμένες υποχρεώσεις του, όπως αυτές προέκυπταν από την ειρήνη του 896, συνέλαβε την ιδέα να συντρίψει τον νότιο γείτονά του και να ανέβει στον αυτοκρατορικό θρόνο στην Κωνσταντινούπολη, ως κύριος μιας Βουλγαρο-βυζαντινής αυτοκρατορίας. Στις προθέσεις του αυτές σύμφωνη ήταν και η άρχουσα τάξη του βουλγαρικού κράτους. Το πρώτο χτύπημα του

Συμεών προκλήθηκε το καλοκαίρι του 913. Στο μεταξύ ο Αλέξανδρος είχε πεθάνει και στον θρόνο ανέβηκε ο ανήλικος τότε Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος με επιτρόπους των οποίων επικεφαλής ήταν ο Πατριάρχης Νικόλαος Μυστικός.

Στα τέλη του Ιούνη 913 ο Πατριάρχης Νικόλαος έστειλε μία μακροσκελή επιστολή στον Συμεών με σκοπό να ματαιώσει την εκστρατεία του εναντίον της Κωνσταντινούπολης. Σε αυτή την επιστολή ο Πατριάρχης Νικόλαος ως φίλος του Συμεών και κηδεμόνας του μικρού Κων/νου παρακίνησε τον Συμεών να αρνηθεί τις προθέσεις του , καθώς οι ενέργειές του αντιτίθενται στη θεϊκή θέληση. Ονομάζει την εκστρατεία του Συμεών εκστρατεία τυράννων και χαρακτηριστικά αναφέρει: « Και ποιος δεν γνωρίζει ότι ο Θεός αποστρέφεται την τυραννία και οι άνθρωποι σε όλες τις εποχές συκοφαντούν τους τυράννους ως κακοποιούς ...Και πάλι εσύ σε αυτό δεν το παίρνεις υπόψη σου...

Σε ό,τι αφορά την επιθυμία του Συμεών να αρπάξει την αυτοκρατορική εξουσία ο Πατριάρχης του γράφει:

«Ο Θεός μισεί την αλαζονεία/υπεροψία και ρίχνει εκείνους που εξυψώνονται με τις υπεροπτικές τους σκέψεις' αλλά και αν τους επιτρέψει να πάρουν προσωρινά θέση, αυτό εκ νέου τους καταστρέφει. Κανείς δεν είναι σε κατάσταση να το πετύχει αυτό που να είναι με τις δικές του δυνάμεις και εσύ ως συνετός και μυαλωμένος ξέρεις και χωρίς τα δικά μας λόγια ότι πολλοί άνθρωποι, όταν προβάλλονται απερίσκεπτα, τελειώνουν/χάνονται με άσχημο τρόπο... Εγώ, παιδί μου, σε αγαπώ με καθαρή πνευματική αγάπη, σε αγαπώ ως αληθινό χριστιανό...και τώρα κρατώ την ίδια αγάπη για σένα και αμέσως μόλις έλαβα αυτό το άσχημο μήνυμα δεν μπορώ να σιωπήσω, αλλά σου στέλνω αυτή την επιστολή, ώστε ο Θεός να στρέψει την καρδιά σου και να την κατευθύνει σε αυτή την σωτήρια επιθυμία, που σου δείχτηκε από εμένα ξεκάθαρα...μετά να σου ανοίξει τα αυτιά, να σου δώσει ηρεμία για να συναινέσεις στους λόγους μας, να σε οδηγήσει να γίνεις τέτοιος που όλοι ελπίζουμε να σε δούμε...Σε κάθε περίπτωση εσύ δεν απορρίπτεις, ότι η παραβίαση των διαπραγματεύσεων και των όρκων και η ίδια η επιθυμία να αρπάξεις την αυτοκρατορική εξουσία, η οποία δεν έχει καμία σχέση με το γένος σου, είναι απόρριψη του ένδοξου σου ονόματος [...] ».

Όμως ούτε οι κολακείες, ούτε οι επιπλήξεις, ούτε οι απειλές του Πατριάρχη Νικολάου μπόρεσαν να επενεργήσουν στον Συμεών. Αντίθετα, εκείνος όχι μόνο δεν άλλαξε την απόφασή του, αλλά σε αυτούς που του έφεραν την πρώτη επιστολή έδωσε την αλαζονική απάντηση , ότι « με αιματοχυσία θα μπορέσει να εκπληρώσει την επιχείρησή του», δηλαδή να επιτύχει στις επιθυμίες του. Με τέτοια απάντηση δεν έμενε τίποτε άλλο από το να γίνει προσπάθεια από την επίσημη/διπλωματική οδό να αποφευχθεί η επίθεση των Βουλγάρων και να αποκλειστεί η περίπτωση πολέμου. Ο Πατριάρχης στέλνει εκ νέου απεσταλμένους με νέα επιστολή με την οποία αναγγέλθηκε η διάταξη της Συγκλήτου, και ονομαστικά στον Συμεών αναφέρθηκαν οι βασικοί όροι της ειρήνης του 896 μ.Χ., ώστε με αυτό να γνωστοποιηθεί στον Συμεών «να είναι ικανοποιημένος από αυτούς τους όρους και να μη θέλει τίποτε περισσότερο, ούτε αποστολή αυτοκρατορικών απεσταλμένων ούτε προσκύνημα». Όμως και αυτή η προσπάθεια δεν είχε κανένα αποτέλεσμα. Αντιθέτως , ο Συμεών στα τέλη του Ιούλη του 913 μ. Χ. ξεκίνησε με μεγάλη στρατιά σε εκστρατεία εναντίον της Κωνσταντινούπολης. Επειδή στην πορεία του δεν συνάντησε καμία σοβαρή αντίσταση, τον Αύγουστο της ίδιας χρονιάς έφτασε στην Κωνσταντινούπολη και

μόλις την περικύκλωσε από τη Βλαχέρνα μέχρι την Χρυσή Πύλη, την πολιορκήσε « με ελπίδες ότι χωρίς δυσκολία θα κατακτήσει την Πόλη». Όμως όταν πληροφορήθηκε την ισχύ των τειχών και το απρόσιτο της πρωτεύουσας εξαιτίας της δύναμης των στρατευμάτων της και των πολεμικών της μηχανών, εγκατέλειψε τις ελπίδες του και προχώρησε στην Έβδομη, όπως ονομάστηκε και ζήτησε διαπραγματεύσεις για ειρήνη. Έστειλε επιστολή εκφράζοντας την επιθυμία του να συνομολογήσουν ειρήνη. Ο πατριάρχης δέχτηκε με μεγάλη χαρά την απόφαση του Συμεών και του έστειλε εκ νέου επιστολή στην οποία του εξέφραζε την ικανοποίησή του.

Σελ. 65 ζλατάρσκι

7. *Αύγουστω δὲ μηνὶ Συμεὼν ὁ Βούλγαρος ἄρχων, ἐκστρατεύσας κατὰ Ῥωμαίων σὺν ὄχλῳ πολλῷ καὶ βαρεῖ, κατέλαβεν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ δὴ περικαθίσας αὐτὴν χάρακα 5 περιέβαλεν ἀπὸ Βλαχερνῶν καὶ μέχρι τῆς λεγομένης Χρυσῆς πύργης, ἐλπίσει μετέωρος ὧν ἀπονητὶ ταύτην πάντως εἰλεῖν. ἐπεὶ δὲ τὴν τε τῶν τοίχων κατέμαθεν ὀχυρότητα τὴν τε ἐκ τοῦ πλήθους P 567 καὶ τῶν πετροβόλων ἀσφάλειαν, τῶν ἐλπίδων σφαλεῖς ἐν τῷ λεγομένῳ Ἐβδόμῳ ὑπέστρεψεν, εἰρηρικῶς σπονδὰς αἰτησόμενος. τῶν θ δὲ ἐπιτρόπων τὴν εἰρήνην ἀσμενίστατα ἀποδιξαμένων, ἀποστέλλει Συμεὼν Θεόδωρον μάγιστρον τοῦ συλλαλῆσαι τὰ τῆς εἰρήνης. ἀνυλαβόμενοι δὲ ὁ τε πατριάρχης Νικόλαος καὶ Στέφανος καὶ*

12 Βουλγαρίας?

Ἰωάννης οἱ μάγιστροι τὸν βασιλέα ἤλθον μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, καὶ εἰσήγαγον τοὺς δύο υἱοὺς Συμεὼν, καὶ συνεσιτιάθησαν τῷ βασιλεῖ ἐν τοῖς παλατίοις. Νικόλαος δὲ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε πρὸς Β Συμεὼν· ὃ τινὲ τὴν κεφαλὴν ὑπέκλινε Συμεὼν. εὐχὴν σὺν ὁ πατριάρχης ποιήσας ἀντὶ στέμματος, ὡς φασί, τὸ ἴδιον ἐπιρριπτάριον τῇ αὐτοῦ ἐπέθηκε κεφαλῇ. δώροισι σὺν ἀμέτροις τε καὶ μεγίστοις φιλοφρονηθέντες ὁ τε Συμεὼν καὶ οἱ τοῦτου υἱοὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν, ἀσύμφωνοι ἐπὶ τῇ εἰρημένῃ εἰρήνῃ διαλυθέντες.

Οι διαπραγματεύσεις για την ειρήνη συνεχίστηκαν μεταξύ του Πατριάρχη και του απεσταλμένου του Συμεών Βούλγαρου Μαγίστρου Θεόδωρου. Κατόπιν αυτών πραγματοποιηθήκε συνάντηση του Πατριάρχη και του Συμεών στο παλάτι των Βλαχερνών, σύμφωνα με τους Ντ. Αγγέλοφ(224) και Β. Ζλατάρσκι (66), ενώ σύμφωνα με άλλες πηγές έξω από την Πύλη των Βλαχερνών. Στη συνάντηση αυτή ο Συμεών σκύβοντας το κεφάλι δέχτηκε τις ευλογίες του Πατριάρχη, ο οποίος έριξε το επιρριπτάριόν του στο κεφάλι του Συμεών. Ταυτόχρονα έλαβε από τον Πατριάρχη την υπόσχεση πως ο νεαρός Κωνσταντίνος θα παντρευτεί την κόρη του. Αυτό υπήρξε, κατά τον Ντ. Αγγέλοφ «μία συμβιβαστική λύση που ικανοποιούσε σε μέγιστο βαθμό τις φιλοδοξίες του Βούλγαρου ηγεμόνα, ο οποίος θεώρησε πως με αυτή τη σημασία στην ιδιότητά του του «βασιλεοπάτορος», δηλαδή πατέρας του Βυζαντινού αυτοκράτορα, θα μπορέσει πιο εύκολα να υλοποιήσει τα σχέδιά του».

Νομικό κώλυμα βέβαια για τὴ μνηστεία τοῦ Κωνσταντίνου μὲ τὴ θυγατέρα τοῦ Συμεῶν λόγω τοῦ νεαροῦ τῆς ἡλικίας δὲν ὑπῆρχε, διότι ἡ βυζαντινὴ νομοθεσία προέβλεπε ὡς κατώτερο ὄριο ἡλικίας γιὰ τοὺς μνηστευομένους τὸ ἔβδομο ἔτος ¹⁷¹. Γιὰ τὸ γάμο οἱ ἄρρενες θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὸ δέκατο τέταρτο ἔτος, ἐνῶ τὰ κορίτσια τὸ δωδέκατο ¹⁷². Μὲ τὴ Νεαρά 109 μάλιστα τοῦ Λέοντα Στ' τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας δὲν ὑπέκειντο στοὺς περιορισμοὺς τῆς ἡλικίας, ἀν τὸ ἀπαιτοῦσαν οἱ ἀνάγκες τοῦ κράτους: «*Εἰ δὲ βασιλεύς, οἷα πολλὰ συμβαίνει, πράττων οἰκονομίαν τινὰ καὶ μνηστείαν καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συνάρμοσιν τοῖς μνηστευομένοις ἐνδον τῶν διορισθέντων ἐτῶν ἐπιψηφιεῖται, τοῦτο πρὸς τὸν νόμον οὐδὲν ἀντικείσεται. Ἐξεσσι γὰρ τοῖς ἐκ Θεοῦ τὴν οἰκονομίαν τῶν κοσμικῶν ἐγκεχειρισμένοις πραγμάτων ὑπέρτερον ἢ κατὰ νόμον οἰκονομεῖν, ὅς ἄγει τοὺς ὑπηκόους*» ¹⁷³.

Ἐπῆρχε ὅμως φαίνεται ἓνας ἐθιμοτυπικὸς περιορισμὸς. Ὁ Κωνσταντῖνος Πορφυρογέννητος ἀναφέρει λίγο ἀργότερα στὸ Περὶ βασιλείου τάξεως ὅτι «... παραγγελία καὶ διάταξις φοβερὰ καὶ ἀπαραποίητος τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐναπογέγραπται ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τῆς καθολικῆς τῶν χριστιανῶν ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ μηδέποτε βασιλέα Ῥωμαίων συμπενθεριάσαι μετὰ ἔθνος παρηλλαγμένοις καὶ ξένοις ἔθεσι χρωμένου τῆς Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, μάλιστα δὲ ἀλλοπίστου καὶ ἀβαπτίστου, εἰ μὴ μετὰ μόνων τῶν Φράγγων» ¹⁷⁴. Ψέγει μάλιστα στὴ συνέχεια τὴ σύναψη γάμου τῆς Μαρίας, ἐγγονῆς τοῦ Ῥωμανοῦ Λεκαπηνοῦ, μὲ τὸν Πέτρο Βουλγαρίας, γιὸ τοῦ Συμεῶν, τὸ 927. Δικαιολογεῖται ὅμως, γράφει, ὁ γάμος αὐτός, διότι ὁ Ῥωμανὸς δὲν εἶχε

βασιλικὴ καταγωγὴ ¹⁷⁵ καὶ διότι ἡ Μαρία «οὐδὲ αὐτοκράτορος καὶ ἐνθέσμου βασιλέως θυγάτηρ... ἐτύγγανεν, ἀλλὰ τρίτου καὶ ἐσχάτου καὶ ἐτι ὑποχειρίου καὶ μηδεμίαν ἀξίαν ἐν τοῖς τῆς ἀρχῆς μετέχοντος πράγμασι» ¹⁷⁶. Ἐδῶ πρέπει νὰ λεχθῆ ὅτι τέτοια ἀπαγόρευση τοῦ Μ. Κωνσταντίνου δὲν μαρτυρεῖται ἀλλοῦ. Πιθανώτατα ὁ Πορφυρογέννητος βρίσκει εὐκαιρία γιὰ νὰ καταφερθῆ κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ, μιὰ καὶ οἱ Βούλγαροι δὲν ἦταν ἀλλόπιστο καὶ ἀβάπτιστο ἔθνος.

”Αν και οι αφηγηματικές πηγές δεν κάνουν κανένα υπαινιγμό που να ενισχύει την υπόθεση για σχέδιο γάμου, είναι πιθανό να έγιναν συζητήσεις συνοικεσίου μεταξύ του βουλγαρικού ηγεμονικού και του βυζαντινού αυτοκρατορικού οίκου. Στο συμπέρασμα αυτό άγονται οι έρευνητές από τους λόγους του Νικολάου στην υπ’ αριθ. 16 επιστολή του (μεταξύ 17 Δεκεμβρίου του 920 και αρχών Ιανουαρίου του 921), όπου ο Πατριάρχης προτείνει στον Συμεών σύναψη έπιγαμίας με τον οίκο του Ρωμανού, μια και παλαιότερα έπιζητούσε να συνδεθώ συγγενικά με τον Ρωμαίο αυτοκράτορα: «έπεζήτεες πρό τούτου κηδεύσαι βασιλεϊ, και την σήν εξάιτησιν παρὰ φαῦλον έποιήσαντο οϊς έδοξε τουτο ποιειν· νυν έξεστί σοι τη τοιαύτη κηδεία σεμνόνεσθαι. Έπεθύμεις συγκηδεστής γενέσθαι Έρωμαίων βασιλέως, νυν τουτό σοι φέρων χαρίζεται ο καιρός... Προθυμότερος γενοῦ πρός την τοιαύτην του γένους συνάφειαν»¹⁷⁷.

Αυτό το έπαπειλούμενο συνοικέσιο δικαιολογεί μεταξύ άλλων την πολιτική μεταβολή του Οκτωβρίου του 913. Η μερίδα της Ζωής και η Ζωή υπολογίζοντας σέ ένδεχόμενη γενική αντίδραση κατά του συνοικεσίου κατόρθωσαν να έπιστρέψουν στο παλάτι, να άπομακρύνουν τους έπιτρόπους και να άποτρέψουν την έπιγαμία.

Ο Β. Ζλατάρσκι υποστήριξε πως επρόκειτο για στέψη Βασιλέως και όχι απλώς ευλογία:

Там най-първо Симеон склонил глава пред патриарха, а Николай, като направил молитва над него, възложил, както казвали, **върху главата му вместо стемма** (венец) своя собствен епириптарий, след което Симеон обядвал с императора. След тоя официален прием във Влахернския дворец Симеон и синовете му, почетени с многобройни и великолепни дарове, се върнали в своята земя, “като се разделили несъгласни относно казания мир”.

Ο Συμεών επέστρεψε στην Πρεσλάβα ως καίσαρ των Βουλγάρων, αλλά στα μάτια του λαού του ο τίτλος ουσιαστικά εξισωνόταν με τον τίτλο του αυτοκράτορα, αφού ο Συμεών τον έλαβε από τον έπίτροπο του βυζαντινού αυτοκράτορα και με τις ευλογίες από τα χέρια του Πατριάρχη στον οποίο μόνο αναγνωριζόταν το δικαίωμα να θέτει το αυτοκρατορικό στέμμα στο κεφάλι του νέου Βυζαντινού αυτοκράτορα.

Σύμφωνα με τον Ostrogorsky στις πηγές γίνεται σαφής υπαινιγμός για αυτοκρατορική στέψη καθώς ο τίτλος του Καίσαρος από τον 7^ο αι. είχε χάσει τη σημασία του με την καθιέρωση του όρου Βασιλεύς και, εκτός αυτού, ο Συμεών δεν θα ικανοποιούνταν με αυτόν τον τίτλο. Επιπλέον ο όρος στέμμα, που αναφέρεται στις πηγές αφορούσε το αυτοκρατορικό διάδημα και όχι το επιρριπτάριον. Ο Ostrogorsky συμπέρανε πως ο Νικολάος τέλεσε νόμιμη αυτοκρατορική στέψη, διαδόθηκε, όμως, στην πρωτεύουσα πως αυτό δεν συνέβη, αλλά ξεγέλασε τον Συμεών ο Πατριάρχης θέτοντας το επιρριπτάριον επί της κεφαλής του Βούλγαρου ηγεμόνα. Αυτή τη φήμη, που πιθανώς διέδωσε ο ίδιος ο Πατριάρχης, θεωρεί ο Ostrogorsky ότι εννοούν οι χρονογράφοι, όταν αναφέρουν «*ώς φασί*».

Ο F. Dvornik αποδέχεται ανεπιφύλακτα τη νομιμότητα της στέψης του Συμεών και εντοπίζει ως μοναδικό πρόβλημα τον τίτλο που, τελικά, του δόθηκε: «Βασιλεύς Βουλγάρων» ή «Βασιλεύς

Βουλγάρων και Ρωμαίων»; Σε ό,τι αφορά τη μαρτυρία των χρονογράφων για χρήση επιρριπταρίου αντί στέμματος ο F. Dvornik θεωρεί πως αυτό οφείλεται στα όσα διέδωσαν οι Βυζαντινοί περί δήθεν εξαπάτησης του Συμεών.

Ο R.J.H. Jenkins παρουσίασε μία νέα πηγή που αφορά τις σχέσεις Βυζαντινών – Βουλγάρων κ κατά τον 10^ο αι.

‘Ο λόγος με τὸν τίτλο «ἐπὶ τῇ τῶν Βουλγάρων συμβάσει» προέρχεται ἀπὸ τὸν Cod. Vatic. gr. 483, f. 43^r-51^r τοῦ 14ου αἰ. καὶ πρωτοδημοσιεύθηκε ἀπὸ τὸν Th. Uspenskij²⁰⁴. Ἀντίθετα πρὸς τὸν πρῶτο του ἐκδότη πού τὸν θεώρησε ὡς ἐκκλησιαστικὸ λόγο²⁰⁵, ὁ Jenkins ὑποστήριξε ὅτι ὁ λόγος δὲν ἐκφωνήθηκε στὴν Ἀγία Σοφία, ἀλλὰ στὸ παλάτι ἀπὸ τὸν ἐπίσημο ρήτορα τῶν ἀνακτόρων μπροστὰ στὸν αὐτοκράτορα Ρωμανό²⁰⁶.

‘Ο Jenkins ἰσχυρίσθηκε ὅτι ἓνα τμῆμα τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀναφέρεται στὴ συνάντηση τοῦ Συμεών μετὰ τὸν Πατριάρχη καὶ περιγράφει τὴ «στέψη τοῦ Συμεών ὡς αὐτοκράτορος ἀπὸ τὸν Νικόλαο Μυστικὸ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 913»²⁰⁸.

Παραθέτουμε τὸ χωρίο πού χρησιμοποίησε ὁ Jenkins (σ. 291): «Ὁ δὲ (καὶ γὰρ ὁ προῆδει διαπυθάνεται) εἶργει τέως τοὺς τῆς συγκλήτου, τὸ κράτος τιμῶν καὶ τὸν αὐτὸ χαρισάμενον. Ὁ δὲ, τῇ τοῦ ἄδου κυνέη συγκαλυπτόμενος, τοὺς συνεόρτους αἰτεῖ καὶ εἰς ἰσχὴν τὴν διαθήκην προτείνεται. Ὁ δὲ ἀντιτείνεται, βασιλέα προσκυνεῖσθαι σαφῶς ἐρῶν εἰ μὴ Ῥωμαῖον Ῥωμαίοις ἀπώμοτον «ἢ βραχὺ τιθεὶς τὸ περινοηθέν σοι διάδημα προσκυνητὰς ἔχε τοὺς συνεόρτους». Καὶ τίς τὰς ἐνθυμήσεις τε καὶ προτάσεις, τίς δὲ τὰς ἐπιβολὰς ἐκείνου ἐξαριθμήσαιτο; οἶδα, φησὶν ὁ μῦθος, «ψάμμον τ’ ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης»,

ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδέναι τὰ ἐκείνου ἀμήχανον οἷς καὶ δίχα σιδήρου διὰ βίου τὸν Ἄδερ ὑπεκράτει τε καὶ ἀνέστελλεν. Ἄλλ’ ὁ μὲν τὴν εἰρήνην τιμῶν καὶ ὑπ’ αὐτῆς ἔτι τιμώμενος ἀστασίαστος τοῖς ἀστασιάστοις ἐφίσταται, καὶ τοῖς αὐτοῖς ὁ ἀδελφὸς ἴχνεσιν ἐπιβάς συναποίχεται, τῷ παιδί τὰ σκῆπτρα λιπῶν καὶ ἀριστοκρατείαν ἐφάπας τὴν ἤδη (cod. ἐφάπας τὴν ἤβην) τῷ νέῳ προσμένουσαν»²⁰⁹.

Κατὰ τὸν Jenkins ἐπομένως ὁ Συμεών στέφθηκε μετὰ τὸ ἐπιρριπτάριο τοῦ Πατριάρχη «βασιλεὺς Βουλγαρίας». Ἐπειδὴ μάλιστα στὴ συνέχεια ὁ ρήτορας προσθέτει «ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδέναι τὰ ἐκείνου ἀμήχανον οἷς καὶ δίχα σιδήρου διὰ βίου τὸν Ἄδερ (= Συμεών στὴν ὥα τοῦ χφ.) ὑπεκράτει τε καὶ ἀνέστελλεν», πού ἀναφέρεται κατὰ τὴ γνώμη του στὶς διπλωματικὲς προσπάθειες τοῦ Νικολάου Μυστικοῦ, μετὰ τίς ὁποῖες ὁ Πατριάρχης προσπαθοῦσε νὰ συγκρατήσῃ τίς ἐπιθετικὲς διαθέσεις τοῦ Βούλγαρου ἡγεμόνα, ὑποθέτει ὁ Jenkins ὅτι ὁ Συμεών ἐξαπατήθηκε ἀπὸ τὸν Νικόλαο, ἐφόσον στέφθηκε μετὰ τὸ ἐπιρριπτάριο καὶ δὲν προσκυνήθηκε ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς²¹⁰. Δὲν φαίνεται τελείως

ἀπίθανο, συμπεραίνει, «ὁ Συμεών, ὁ ὁποῖος ἴσως δὲν εἶχε δεῖ ποτε αυτοκρατορική στέψη, νὰ δέχθηκε τὴν παρουσία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τὴν εὐχὴ τῆς στέψης καὶ τὴν τοποθέτηση στὴν κεφαλὴ του ἑνὸς εἴδους καλύμματος τῆς κεφαλῆς, ὅσοδήποτε γελοίου, ὡς νόμιμη ἐνέργεια γιὰ τὴν ἀνάρρησή του» ²¹¹.

Ἔτσι ὁ Jenkins ἐκθέτει μίαν τρίτη ἐκδοσὴ τῆς θεωρίας τῆς ἀπάτης. Ἀντίθετα ὅμως πρὸς τὸν Ostrogorsky, ὁ ὁποῖος ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Νικόλαος ἐξαπάτησε τοὺς Βυζαντινοὺς καὶ πρὸς τὸν Zlatarsky ποὺ ὑπαινίσσεται ἐξαπάτηση τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ, ὁ Jenkins ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Νικόλαος ἐξαπάτησε τὸν Συμεών.

Τὴν ἴδια ἀποψὴ τῆς εὐλογίας ὑποστήριξε παλαιότερα καὶ ὁ Βούλγαρος ἱστορικὸς I. Snegarov, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἀσχολήθηκε εἰδικὰ μὲ τὸ ὄλον ζήτημα. Δυστυχῶς τὸ ἄρθρο του, γραμμένο στὰ βουλγαρικά, ἔμεινε τελείως ἀγνωστο στὴ διεθνή βιβλιογραφία, ἴσως καὶ διότι γράφτηκε σὲ χρόνια κρίσιμα (1946-47).

Κατὰ τὸν I. Snegarov ἡ πράξις ποὺ ἐπιτέλεσε ὁ Πατριάρχης μπροστὰ στὸν Βούλγαρο ἡγεμόνα τὸ 913 δὲν ἦταν στέψη, ὅπως θέλησαν νὰ τὴν ἐρμηνεύσουν οἱ Zlatarsky καὶ Ostrogorsky ²¹⁶. Τὸ ἐπιρριπτάριο παρατηρεῖ, ποτὲ ὡς τότε, οὔτε καὶ ἀργότερα, δὲν χρησιμοποιήθηκε ὡς ὑποκατάστατο τοῦ στέμματος. Ἡ ἐπίθεσή του στὴν κεφαλὴ τοῦ Συμεών εἶχε τὴν ἴδια σημασίαν ποὺ ἔχει ἡ εὐλογία τοῦ ἀρχιερέα. «Ὁ Πατριάρχης ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν πρὸς τὸν Βούλγαρο ἡγεμόνα τὴν πατρική του εὐνοία, τὴν προθυμίαν νὰ μεσιτεύσῃ γι' αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι τὸν θεωρεῖ πνευματικὸν τέκνον. Συγχρόνως ἤθελε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀναγνώρισιν ὅτι ὁ Συμεών ὡς Χριστιανὸς καὶ κύριος χριστιανικοῦ ἔθνους εἶναι ἡγεμόνας ποὺ τὸν ὄρισε ὁ Θεός» ²¹⁷. Φαίνεται, συνεχίζει ὁ Snegarov, πὼς ἀπὸ τοὺς χρονογράφους ὁ μόνος ποὺ κατάλαβε ὀρθὰ τὴν σημασίαν τῆς πληροφορίας τῶν πηγῶν του εἶναι

ὁ χρονογράφος καὶ κανονογράφος τοῦ 12ου αἰ. Ἰωάννης Ζωναρᾶς, ὁ ὁποῖος ἔγραψε ἀπλῶς «καὶ τῷ πατριάρχῃ κλίνας τὴν κεφαλὴν ἢ ὀλογήθη παρ' ἐκείνου καὶ συνειστιάθη τῷ βασιλεῖ» ²¹⁸.

Στὴ συνέχεια παρατηρεῖ ὅτι ἡ αὐτοαναγόρευσις τοῦ Συμεών σὲ τσάρο δὲν βρίσκεται σὲ γενετικὴ σχέσις πρὸς τὴν εὐλογία ποὺ εἶχε δεχθῆ ὁ Συμεών ἀπὸ τὸν Πατριάρχην, γιὰτὶ ἂν συνέβαινε κάτι τέτοιο θὰ ἔπρεπε ὁ Βούλγαρος ἡγεμόνας νὰ λέγεται τσάρος ἀμέσως μετὰ τὸ 913 ²¹⁹. Κατὰ τὴν γνώμη του ὁ Συμεών αὐτοαναγορεύθηκε «βασιλεὺς Βουλγάρων καὶ Ῥωμαίων» μετὰ τὸ 917 ²²⁰.

Τὴν ἀποψὴ τοῦ Snegarov υἱοθετεῖ καὶ ὁ M. Vojnov ²²¹ — ὁ μόνος ἐξάλλου ποὺ τὸν ἔχει ὑπόψην — στὸ ἄρθρο του τὸ σχετικὸ μὲ τὴ μεταβολὴ τῶν βυζαντινοβουλγαρικῶν σχέσεων στὰ χρόνια τοῦ Συμεών.

Η τελευταία συνθήκη ειρήνης μεταξύ των δύο λαών αποδείχθηκε εξαιρετικά βραχύβια. Αμέσως μετά την αποχώρηση του Συμεών από τα τείχη της Πόλης εκδηλώθηκαν νέες αντιθέσεις και διαμάχες στους κόλπους του συμβουλίου της αντιβασιλείας και μεταξύ των μελών της άρχουσας τάξης του Βυζαντίου, που είχαν ως συνέπεια να επανέλθει στην εξουσία (τον Φεβρουάριο του 914) η βασιλομήτωρ Ζωή η Καρβονοψίνα. Η Ζωή μόλις επικράτησε εξεδίωξε πολλά από τα παλαιότερα μέλη του συμβουλίου, μεταξύ αυτών και τον πατριάρχη Νικόλαο, και ανέλαβε η ίδια, με τους παλαιούς συμβούλους της, την αντιβασιλεία.

Ο Συμεών τον Σεπτέμβριο του 914 επέδραμε στην περιοχή της Θράκης, όπου προξένησε μεγάλες καταστροφές, και βάδισε εναντίον της Αδριανούπολης, την οποία πολιορκήσε και πολύ γρήγορα κατέλαβε χωρίς να συναντήσει αντίσταση. Κοντά στον ποταμό Αχελώο, μεταξύ Μεσημβρίας και Αγχιάλου, στις 20 Αυγούστου 917, τα βυζαντινά στρατεύματα ηττήθηκαν ολοκληρωτικά από τα στρατεύματα του Συμεών.

Οι Βούλγαροι μετά την περηφανή νίκη τους προήλασαν μέχρι τους Κατασύρτες, κοντά στην Κωνσταντινούπολη, όπου με αιφνιδιαστική ενέργεια πέτυχαν και δεύτερη νίκη κατά των Βυζαντινών οι οποίοι προσπάθησαν να τους αναχαιτίσουν.

Ο Συμεών και οι Βούλγαροι είχαν πλέον φθάσει στο απόγειο της δύναμης και της δόξας τους. Ο Βούλγαρος ηγεμόνας επέκτεινε το κράτος του μέχρι την Αδριατική, καθυπέταξε τη Σερβία και τμήματα της Μακεδονίας και της Θράκης. Ο Συμεών εξεδήλωσε ξεκάθαρα τις προθέσεις του να μπει στην Κωνσταντινούπολη και να αναγνωριστεί ως αυτοκράτωρ/βασιλεύς, να πάρει, δηλαδή, τίτλο ισάξιο του Βυζαντινού Αυτοκράτορα. Ξεκινά την περίοδο αυτή μια «ζωηρή», κατά τον Ντ. Αγγέλοφ (σελ. 225), επιστολογραφία μεταξύ Συμεών και Πατριάρχη Νικολάου Μυστικού, ο οποίος είχε επανέλθει στο μεταξύ στα καθήκοντά του ως επίτροπος του Κωνσταντίνου.

Ο επιδέξιος και πολυμαθής, κατά τον Ντ. Αγγέλοφ (σελ. 225), Πατριάρχης χρησιμοποίησε ποικίλα επιχειρήματα θρησκευτικής και ιστορικής φύσεως προκειμένου να πείσει τον Συμεών να παραιτηθεί από τις αξιώσεις για αυτοκρατορικό τίτλο. Ανάμεσα στα άλλα του υπέδειξε πως οι Βούλγαροι πρέπει να είναι ευγνώμονες στους Βυζαντινούς γιατί εκχριστιανίστηκαν από αυτούς και έτσι έγιναν πνευματικοί μαθητές τους και πνευματικά τους παιδιά.

364. «Ῥίψον τὰς ματαίας ἐλπίδας, ἀρκέσθητι τῇ ἐξουσίᾳ ἣν ἐκ τῶν σῶν πατέρων ἐκληρονόμησας, μὴ βούλου δεσπόζειν ὑφ' ὧν ἐδιδάχθης ἐπιγιγνώσκεις τὸν τῶν ὅλων Δεσπότην» τοῦ γράφει ὁ Νικόλαος Μυστικός στὶς ἀρχὲς τοῦ 918 (ἐπιστ. 10, PG. 111 στ. 84A = V. Grumel, Reg. 661), ἀφοῦ προηγουμένως τοῦ ὑπενθυμίζει ὅτι καὶ παλαιότερα πολλοὶ ἔχθροί εἶχαν ἐκστρατεύσει ἐναντίον τοῦ Βυζαντίου, Πέρσες, Ἄβαραι, Σαρακηνοὶ «ἀλλ' οἱ μὲν ἀπώλοντο, καὶ ὄσον εἰς μνήμην ὀνόματος περιλείπονται· ἡ δὲ Ῥωμαϊκὴ βασιλεία ἐπὶ τῆς οἰκείας ἔστηκε κρηπίδος».

Ο Συμεών δεν επηρεάστηκε από τις προτροπές και παρακλήσεις του Πατριάρχη, αλλά μόνος του ιδιοποιήθηκε τον τίτλο «Βασιλεύς όλων των Βουλγάρων» το 918 μ.Χ.

Παρόλο που ὁ Συμεών αὐτοαναγορεύθηκε βασιλεύς = αὐτοκράτωρ, οἱ Βυζαντινοὶ δὲν τοῦ ἀναγνώρισαν ποτὲ τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὸν τίτλο αὐτόν. Οἱ ἐπιδρομὲς καὶ οἱ κατακτήσεις δὲν τοῦ παρεῖχαν τὸ δικαίωμα νὰ οἰκειοποιῆται ξένο τίτλο ³⁶⁶. Ὁ Ρωμανὸς μάλιστα σὲ μία ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς του πρὸς τὸν Συμεών εἰρωνεύεται τὸν Βούλγαρο ἡγεμόνα διότι αὐτονομάζεται «βασιλεύς Βουλγάρων καὶ Ρωμαίων»: «Εἰ τοίνυν βασιλεύς ἐπιθυμεῖς καλεῖσθαι Ῥωμαίων, ἔξεστὶ σοὶ βουλομένῳ καὶ τῆς γῆς ἀπάσης κύριον ἑαυτὸν ἀναγορεύειν» ³⁶⁷.

Η αυτοτιτλοφόρησή του υπήρξε αφορμή για ειρωνεία από την πλευρά του Ρωμανού Λεκαπηνού: «Πες εσύ αν κάτι ιδιαίτερο συνέβη σε σένα από αυτό, ότι εσύ γράφεσαι «τσάρος/βασιλιάς των Βουλγάρων και των Ρωμαίων», όταν ο Θεός δεν συναινεί σε αυτό και δεν συνδράμει στο έργο σου; [...] Και έτσι, αν εσύ επιθυμείς να ονομάζεσαι τσάρος των Ρωμαίων, τίποτα δεν σε εμποδίζει να ανακηρυχτείς και κυρίαρχος ολόκληρου του κόσμου [...] Αν πάλι θέλεις, αυτό σε ονομάζει και «εμίρη» των Σαρακηνών για να γίνεις ακόμη πιο φοβερός/τρομακτικός στους ανθρώπους...»

Η άνοδος του Ρωμανού Λεκαπηνού στην εξουσία έθεσε το ζήτημα των συγκρούσεων Βυζαντινών – Βουλγάρων σε νέες βάσεις. Ο Συμεών δήλωνε πως δεν αναγνωρίζει τον Ρωμανό Λεκαπηνό ως νόμιμο ηγεμόνα και επαναλαμβάνει τις αξιώσεις του για τον αυτοκρατορικό θρόνο.

Ἡ ἐπιμονή του γίνεται ἀκόμη πιὸ ἔντονη μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ Ρωμανοῦ (Μάιος 919: βασιλεοπάτωρ, 17 Δεκεμβρίου 920: συμβασιλεύς), τὸν ὁποῖο θεωρεῖ ὡς τὸν σοβαρότερο ἀντίπαλο καὶ τὸ πιὸ σημαντικὸ ἔμπόδιο γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ του. Ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴ συνάψη εἰρήνης προβάλλει τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Ρωμανοῦ ἀπὸ τὰ πράγματα. «Μὴ δηλώσης, καταλιπέτω τὴν βασιλείαν ὃ πρὸς τὸν θρόνον ἀναβεβηκῶς τῆς βασιλείας, τοῦτο γὰρ ἀμήχανον μὴ γράφει τοῦ δέξασθαί σε βασιλέα καὶ κύριον τοῦς ἄρχοντας τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας καὶ τὸν λαόν, ἀμήχανον γὰρ τοῦτο γενέσθαι, καὶ οὐδεὶς ἀνέχεται ἀκοαῖς παραδέξασθαι· ἀλλὰ γράφον χρυσίου λαβεῖν ποσότητα, ἱματίων, ἢ καὶ γῆς ἐπίδοσιν μέρους. . . πρὸς ταύτην ἀπόβλεπον εἰρήνην, πρὸς τοιαύτην μετάθου γνώμην· καὶ ἄφες τοῦς λογισμοῦς, οἳ μηδὲν συμβάλλονται πρὸς τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ μᾶλλον ἐρεθίζουσι πρὸς τοῦς πολέμους καὶ τὰς σφαγὰς», τοῦ ἀπαντᾶ καὶ πάλι κατηγορηματικᾶ ὁ Νικόλαος Μυστικὸς ³⁶⁵.

Ακολούθησαν αλληπάλληλες συγκρούσεις μέχρι το 924μ.Χ. , ὁπότε και πραγματοποιήθηκε συνάντηση Συμεών και Ρωμανού. Πληροφορούμαστε ἀπὸ τον Θεοφάνη τα ἀκόλουθα:

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε τὴν Τρίτη 9 Σεπτεμβρίου 924 στην προβλήτα του Κοσμιδίου, προαστίου τῆς Κωνσταντινούπολης, στο βόρειο ἄκρο του Κεράτιου κόλπου. Ο Βούλγαρος ηγεμόνας προσήλθε ἐφιππος ἀπὸ τὴν ξηρά, με μεγάλη συνοδεία και πολυτελή ενδυμασία, πραγματοποιώντας ἐπίδειξη δύναμης και πλούτου.

Ο Βυζαντινὸς αυτοκράτορας, ἀντίθετα, προσευχήθηκε πρῶτα στον ναὸ τῆς Παναγίας των Βλαχερνῶν και ἐπειτα, ντυμένος ἀπλῶς με το ὠμοφόριο, ἐφθασε με τὴν αυτοκρατορική θαλαμηγὸ ἀπὸ τὴ θάλασσα στην ἀποβάθρα του Κοσμιδίου για να συναντήσει τον Βούλγαρο ηγεμόνα.

Ο Ρωμανός, που συνοδευόταν ἀπὸ τον πατριάρχη Νικόλαο, ἀπηύθυνε στον Συμεών τα ἐξῆς λόγια: «Εἶσαι και εσύ ὁ ἴδιος ἄνθρωπος που προσδοκᾶς τον θάνατο, τὴν ἀνάσταση και τὴν ἀνταπόδοση. Σήμερα υπάρχεις, ἀλλὰ αὐριο θα διαλυθεῖς σε σκόνη. Ἐνας πυρετὸς ἀρκεῖ για να γκρεμίσει ὅλη τὴν υπερηφάνειά σου. Τι λόγο λοιπὸν θα δώσεις στον Θεό, ὅταν βρεθεῖς ἐνώπιόν του, για τις ἀδίκες σφαγές που διέπραξες; Και με ποιο πρόσωπο θα ἀντικρύσεις τον φοβερό και δίκαιο κριτή;».

Η συνάντηση μεταξύ των δύο ισχυρότερων ηγεμόνων των Βαλκανίων της εποχής εκείνης ήταν από τις πιο κρίσιμες και δραματικές της ιστορίας και διατηρήθηκε στη μνήμη του λαού, παίρνοντας διαστάσεις θρύλου. Λέγεται ότι τη στιγμή που οι δύο ηγεμόνες συζητούσαν, δύο αετοί πέταξαν πάνω από τα κεφάλια τους και αφού έκραξαν «λέγουν ...ότι στην αρχή προσέγγισαν ο ένας τον άλλο, αλλά αμέσως μετά απομακρύνθηκαν από αλλήλους και ο μεν ένας κατευθύνθηκε προς την Πόλη ο δε άλλος πέταξε προς τη Θράκη» (το νόημα του θρύλου αυτού είναι ότι οι δύο αετοί ήθελαν να δείξουν στους ηγεμόνες τον δρόμο που ο καθένας έπρεπε να ακολουθήσει).

22. Ὁ δὲ τότε συμβέβηκε διγγήσομαι τερούσιόν τι καὶ Ἐ τοῖς τὰ τοιαῦτα συγκρίνειν εἰδόσι παρὰδοξον. δύο φυσὶν αἰτοὺς τῶν βασιλέων ὁμιλοῦντων ἄνωθεν αὐτῶν ὑπερπιτῆναι κλάγξαι τε καὶ πρὸς ἀλλήλους συμμῖξαι, καὶ παρηντικά διαζευχθῆναι ἀλλήλων, καὶ τὸν μὲν ἐπὶ τὴν πόλιν διελθεῖν, τὸν δὲ ἐπὶ τὴν Θράκην

διαπιτῆναι. τοῦτο οἱ ἀκριβῶς τὰ τοιαῦτα σκοποῦντες οὐ καλὸν ἔκριναν οἰωνόν· ἀσυμβάτους γὰρ ἐπὶ τὴν εἰρήνην ἀμφοτέρους διαλυθῆσεσθαι ἔφασαν. Συμεὼν δὲ τὸ αὐτοῦ στρωτόπιδον καταλαβὼν τοῖς ἑαυτοῦ μεγιστᾶσιν τὴν τοῦ βασιλέως ἀπήγγειλε σύνεσιν καὶ ταπείνωσιν, ἐξεθείαζέ τε αὐτοῦ τὸ εἶδος τὴν τε ῥώμην καὶ τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ φρονήματος.

23. Δεκεμβρίῳ δὲ μηνὶ κ' ἔστειψε Ῥωμαῖος τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, Στέφανόν τε καὶ Κωνσταντῖνον. ἀλλὰ καὶ Θεοφύλακτον εὐνοῦχον υἱὸν αὐτοῦ ὁ πατριάρχης Νικόλαος ἀπέκριε κληρικόν, χειροτονήσας ὑποδιάκονον σύγγελλόν τε προχειρισάμενος, διελθόντα πρότερον ἐν τῷ τῶν ὑποδιακόνων τάγματι εἰς τὰ ἅγια.

24. Ἀπριλίῳ δὲ μηνὶ ιθ' ἐτίμησε Ῥωμαῖος Ἰωάννην μυστικὸν καὶ παραδυναστεύοντα πατρικίον καὶ ἀνθύπατον, ὥστε δι' αὐτὸ τοῦτο φθόνον κινήθῆναι αὐτῷ καὶ κατηγορηθῆναι αὐτὸν ὑπὸ 15 τινῶν.

25. Μαΐῳ δὲ μηνὶ ιε', Ἰνδικτιῶνος ιγ', τελευτᾷ τὸν βίον ὁ πατριάρχης Νικόλαος, κρατήσας ἐν τῇ β' αὐτοῦ ἀναβάσει τοῦ πατριαρχείου ἔτη ιγ'. καὶ ἀπειέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῇ ιλ' αὐτοῦ κτισθείσῃ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν. Ἀυγούστῳ δὲ μηνὶ πα-20 τριάρχης καθίσταται Στέφανος ὁ Ἀμασειᾶς μητροπολίτης εἰνοῦ-

Ενώ ο Συμεών ετοιμάζε, κατά πάσα πιθανότητα, νέα εκστρατεία κατά της Αυτοκρατορίας, πέθανε στις 27 Μαΐου 927. Ο θάνατός του απάλλαξε το Βυζάντιο από έναν εξαιρετικά επικίνδυνο εχθρό και έθεσε οριστικό τέρμα στον τριακονταετή βυζαντινο-βουλγαρικό πόλεμο.

Αὐτὸ ὅμως ποὺ δὲν μπόρεσε νὰ πετύχη ὁ ἴδιος ὁ Συμεών, τὸ πέτυχε μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του (927) ὁ γιός του Πέτρος, καὶ μάλιστα μὲ τὴ συγκατάθεση τοῦ Βυζαντίου, ὅταν νυμφεύθηκε τὴν ἐγγονή τοῦ Ρωμανοῦ Λεκαπηνοῦ Μαρία, θυγατέρα τοῦ Χριστοφόρου. Ὁ Πέτρος ἔλαβε τὸν τίτλο τοῦ «βασιλέως Βουλγαρίας»³⁷⁰. Ἡ μεταβολὴ τοῦ τίτλου τοῦ ἡγεμόνα τῶν Βουλγάρων φαί-

νεται χαρακτηριστικὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες πηγές καὶ στὸ τυπικὸ τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς. Ἐνῶ πρὶν ἀπὸ τὸ 927 ὁ ἡγεμόνας τῶν Βουλγάρων φέρεται ὡς «ἄρχων Βουλγαρίας»: «βούλλα χρυσῆ δισολδία... εἰς τὸν ἐκ Θεοῦ ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ... Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός, πιστοὶ ἐν αὐτῷ τῷ Θεῷ βασιλεῖς Ῥωμαίων πρὸς τὸν πεποθημένον καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον καὶ ἐκ Θεοῦ ἄρχοντα τοῦ χριστιανικωτάτου ἔθνοϋς τῶν Βουλγάρων»³⁷¹, μετὰξὺ 927 καὶ 959 —ἔτους θανάτου τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου— φέρεται ὡς «βασιλεὺς Βουλγαρίας»: «Τὸ ἀριτίως γραφόμενον. Κωνσταντῖνος καὶ Ῥωμανός ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες βασιλεῖς Ῥωμαίων, πρὸς τὸν πεποθημένον, καὶ πνευματικὸν ἡμῶν τέκνον τὸν κύριον ὁ δεῖνα βασιλέα Βουλγαρίας»³⁷². Μὲ τὸ γάμο αὐτὸν καὶ τὴν ἀπονομὴ τοῦ τίτλου τοῦ βασιλέως Βουλγαρίας στὸν Πέτρο ἐπισφραγίσθηκε ἡ εἰρήνη μετὰξὺ Βυζαντίου καὶ Βουλγάρων, ὕστερα ἀπὸ πολέμους ποὺ κράτησαν τρεῖς δεκαετίες³⁷³.

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΓΚΕΟΡΓΚΙ ΤΟΝΤΟΡΟΦ

Ο Γιούρι Βένελιν στο βιβλίο του «Κριτική εξέταση της Ιστορίας των Βουλγάρων» που γράφτηκε το 1828, δηλώνει για την εκστρατεία του Συμεών προς την Κωνσταντινούπολη: «Ναι, αυτές ήταν οι χρυσές εποχές της Βουλγαρίας». Ο Ντόμπρι Βοϊνικοφ στο δικό του «Σύντομη Βουλγαρική ιστορία» (1861) αναφωνεί: « Η βασιλεία του Συμεών υπήρξε ο Χρυσός Αἰὼν για τη Βουλγαρία-Καλότυχη η Βουλγαρία με τέτοιο τσάρο». Στο «Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό» του Λ. Κασάροφ (1907) το ἄρθρο για τον Συμεών ξεκινά έτσι: «Ο μεγαλύτερος Βούλγαρος Τσάρος». Η «Εγκυκλοπαίδεια Βουλγαρία» (1988) υποστηρίζει: « Τὴν εποχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Συμεών ἡ Βουλγαρία ἐφτάσε στο ἀπόγειο τῆς πολιτικῆς τῆς δύναμης καὶ τῆς περιφερειακῆς τῆς ἐπέκτασης».

Ο ἐπόμενος χρηστομαθὴς μύθος εἶναι ὅτι μετὰ τον Συμεών (ο οποίος υπήρξε ο μεγαλύτερος) – κατὰ τὴ βασιλεία του γιού του Πέτρου (ο οποίος υπήρξε «ανεπικουρο/αδύναμος») – προέκυψε ἀναπάντεχὴ παρακμὴ. « Ὅμως τόσο μεγαλειώδης ἀνθήση διήρκεσε πολὺ λίγο – μέχρι τον θάνατο του Συμεών - καὶ σταμάτησε τὸ ἴδιο ἔτσι ἀναπάντεχα, μόλις αὐτὸς πέθανε». (Πέτρος Μουταφτσίεφ, 1931). [...]

Ο Παῖσιος τοῦ Χιλανδαρίου (βουλγαρικὰ: Свети Паисий Хилендарски, 1722–1773)

ἦταν [Βούλγαρος](#) κληρικὸς τῆς [μονῆς Χιλανδαρίου](#), σημαντικὴ μορφή τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικῆς ἀναγέννησης, καὶ [ἅγιος](#) τῆς [βουλγαρικῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας](#) ἀπὸ το 1962. Εἶναι κυρίως γνωστός ὡς ὁ συγγραφέας τοῦ ἔργου (История славяноболгарская, *σλαβοβουλγαρικὴ ἱστορία*) το ὁποῖο ἀποτελεσε τὸ δεύτερο βουλγαρικὸ ἱστορικὸ ἔργο τῆς νεότερης ἐποχῆς μετὰ τὴν *ἱστορία τῆς Βουλγαρίας* τοῦ 1667 τοῦ [Πέταρ Μπόγκνταν Μπάξεβ](#). Ο Παῖσιος γεννήθηκε στὴν ἐπαρχία

του [Σάμοκοβ](#), πιθανώς στο χωριό του [Μπάνσκο](#) στην νοτιοδυτική Βουλγαρία. Έγινε κληρικός στην [μονή Χιλανδαρίου](#) του [Αγίου Όρους](#) το 1745 και μετέπειτα εξελίχθηκε σε ιερομόναχο και αναπληρωτή ηγούμενο. Ο Παΐσιος στο έργο του αναφέρει: « Γιατί υπήρξε περίφημος ο Τσάρος Συμεών; Επειδή είχε ανελήτο και διαρκή πόλεμο με τους Έλληνες βασιλείς και μερικές φορές τους υπερνίκησε. Τέσσερις φορές προχώρησε με στρατό στην Κωνσταντινούπολη και κατέκτησε πολλές περιοχές. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του 35 χρόνια Βούλγαροι και Έλληνες δεν είχαν ποτέ ειρήνη. Από εκείνη την εποχή ανάμεσα στους Έλληνες και στους Βουλγάρους έμεινε μομφή και κατάκριση – και μέχρι σήμερα.